

2. 90 lessuggesties voor het taalonderwijs aan buitenlanders

Schellekens Els, Groningen, Wolter-Noordhoff, 1982, 128 blz., ± 400 Bfr.

Het ontwikkelen van lesmateriaal voor Nederlands aan anderstaligen gebeurt nog heel vaak erg ongecoördineerd : groepen vrijwilligers en/of speciaal daartoe aangestelde mensen ontwerpen op hetzelfde ogenblik allerlei materiaal zonder dat er samenwerking ontstaat. Met "Negentig lessuggesties voor het taalonderwijs aan buitenlanders" vangt Els Schellekens dit gebrek aan coördinatie op door een geheel van meestal originele en niet-schoolse lesideeën aan te bieden waaruit elke lesgever kan putten.

Per lessuggestie krijgt de lesgever achtereenvolgens :

- beschrijving van de inhoud en het verloop van de activiteit
- formulering van de doelstellingen (talige en niet-talige)
- weergave van het benodigde materiaal en de vereiste voorkennis
- de organisatievorm (bv. klassikaal, zelfstandig, gedifferentieerd werken mogelijk)
- een globale aanduiding van de (minimale) tijdsduur
- ideeën voor moeilijker/gemakkelijker varianten
- vervolgmogelijkheden in verdere lessen
- allerlei tips voor praktische uitvoering, aandachtspunten e.d.

De lessuggesties zijn ondergebracht in 6 grote deelgebieden en per deelgebied zijn ze in opklimmende moeilijkheidsgraad gerangschikt. Het meest overheersende aspect van een activiteit bepaalt onder welk deelgebied de lessuggestie valt : luisteren, spreken, lezen, schrijven, grammatica of getallen. "Een geforceerd onderscheid" merkt Els Schellekens zelf op, maar heel nuttig : het maakt het vinden van een lesmogelijkheid rond een bepaald onderwerp erg gemakkelijk.

De hanteerbaarheid wordt nog vergroot door een overzichtelijke inhoudstafel van alle suggesties waarin naast de verdeling in de 6 genoemde groepen door middel van kruisjes ook andere aspecten van de lessuggestie aangegeven worden (bv. woordenschat, spelling), voor welk niveau (beginners, middengroepen, gevorderden) de suggestie bruikbaar is, of analfabeten ervoor in samenwerking komen en of het spelelement al dan niet overweegt.

Uit de aanwezigheid van een "opzoek-inventaris" en trouwens ook reeds uit de titel "... lessuggesties" blijkt wel duidelijk dat dit boekje geen gesneden brood biedt/wil bieden dat men van de eerste tot de laatste boterham doorneemt en waarbij elke lesvoorbereiding overbodig wordt. Wie dat zoekt is aan het verkeerde adres. Maar juist daardoor slaagt de auteur in haar coördinerend opzet : zij geeft degelijke ideeën die door iedere lesgever aan de specifieke noden en belangstelling van zijn cursisten kunnen en moeten aangepast worden.

Dat de lesgever hierbij echter niet aan zijn lot overgelaten wordt, blijkt uit de grondige beschrijving van elke lessuggestie (in vele gevallen zelfs zo grondig om wel direct als les te kunnen dienen) en uit het feit dat er praktische uitvoeringstips en varianten gegeven

worden. Bovendien worden vooraf een aantal algemene didactische opmerkingen gemaakt die zowel voor de nieuwelingen in het lesgeven aan anderstaligen als voor meer geroutineerde lesgevers een flinke steun kunnen betekenen. Els Schellekens wijst op specifieke problemen als verschillen in non-verbaal gedrag, de moeilijkheden die sommige groepen buitenlanders hebben bij rolspelen en interpretatie van beeldmateriaal, het feit dat "spelbereidheid" voor buitenlanders die een streng doceersysteem gewoon zijn geen evident gegeven is. Ze beperkt zich echter niet tot een opsomming van de probleemgebieden, ze geeft ook werkwijzen om die moeilijkheden op te lossen (bv. rolverwisselingen heel expliciet maken door het gebruik van een handpop of andere attributen). Hiermee bewijst zij goed vertrouwd te zijn met het lesgeven aan anderstaligen, wat ervoor borg staat dat haar lessuggesties realiseerbaar zijn en rekening houden met allerlei niet-ideale omstandigheden.

Naast deze lof echter ook enkele aanvullingen en opmerkingen. Ten eerste zou het erg interessant zijn per lessuggestie ook aan te geven hoeveel tijd de voorbereiding ongeveer in beslag neemt. Er moet soms nogal wat materiaal bijeengezocht, geknipt, geplakt of geschreven worden en uit ervaring weet ik dat men zich daarbij lelijk kan vergissen. Ten tweede komen bepaalde werkvormen (bv. kwartet, bingo) regelmatig terug, maar met een andere inhoud (bv. kwartet beginletters, klankenkwartet, werkwoordenkwartet). Zou het niet gemakkelijker zijn de basisprincipes van dergelijke werkvormen vooraf uit te leggen? Dan hoeft bij een inhoudelijke variant niet telkens heel de werkvorm herhaald te worden. Bovendien is dit voor de beginnende lesgever een hulp, want bv. "bingo" op zich zegt niets, zoals trouwens ook "twee voor twaalf" niet duidelijk maakt dat het om een kwis gaat. Ten derde beslist de auteur dat "suggesties waarbij bijzondere aandacht bestaat voor lettervorm, analyse-synthese op woordniveau, het inprenten van woordbeelden en dergelijke" een kruisje krijgen bij "analfabeten", maar ook bij "lezen" of "schrijven". Dit leidt tot het toch wel bevreemdende resultaat dat "kruiswoordpuzzel rond thema", "scrabble", "nieuwe woorden uit één woord", "werkwoordenkwartet" e.a. voor analfabeten bruikbaar zouden zijn. Het criterium voor "analfabeten" moet herzien worden, want behalve onder de deelgebieden "luisteren" en "spreken" zijn slechts weinig suggesties voor hen echt bruikbaar. Ook andere criteria moeten trouwens nog eens gecheckt worden, de inhoudstafel van de lessuggesties lijkt me niet altijd juist. "Klankenkwartet" krijgt bv. geen kruisje bij "spel", "tekst vanuit gegeven woorden" daarentegen wel. Tenslotte zou het mooi zijn i.p.v. "Negentig lessuggesties" het ronde getal "honderd" te kunnen aanbieden. Dit lijkt me niet moeilijk. Ik was bv. verbaasd "wachtwoord" niet aan te treffen, ook geen enkel detectivespel, geen "reclames maken" als oefening op comparatief en superlatief, geen "ganzenbord met grammaticale opdrachten".

Deze opmerkingen nemen echter niet weg dat "Negentig lessuggesties voor het taalonderwijs aan buitenlanders" voor lesgevers aan anderstaligen een heel bruik- en hanteerbaar werkje is, een "must" zelfs. De prijs valt niet direct mee, maar je krijgt er kwaliteit voor !

Ann DE SCHRYVER, Geelhandlaan 15, 2540 Hove.